

Indochine : Union postale
Un an... 1800 Un an... 1000
Six mois... 900 Six mois... 500

Annonces Légales
0 50 la ligne de 6 points sur justification
de 3 heures quelle que soit la page

Annonces Commerciales
On traite à forfait

Dông-Pháp Thời-Bảo

Le Courrier Indochinois

東法時報

NĂM THỨ BA SỐ 347

Ngày thứ sáu

9 Octobre 1925

Tổng-lý: NGUYỄN-KIM-ĐÌNH
Chủ-bút: NAM-KIỆU

BÀO QUÂN

71, đường Mac-Mahon, SAIGON

Điện-thầy nói (Téléphone) 24 224

GIẤY BÁO

Mỗi năm... 1800
Mỗi năm... 1000
Mỗi năm... 900
Mỗi năm... 500

Depot Legal
INDOCHINE
M. NGUYỄN-KIM-ĐÌNH

MỘT TUẦN XUẤT BẢN LẦN, NGÀY CHỦ HẠ, THỨ TƯ, THỨ SÁU

HỌC THÌ NHƯ GẤM THÊU HOA

Học thì như gấm thêu hoa. Câu ấy cốt để khuyên trẻ thơ phải ráng chăm lo và đường học - thức. Quí-hóa thay cho câu ấy rất nên tuyệt-bảo; kính phục thay cho câu ấy rất là cao-thâm, ý vị không thể nào tóa được cho cùn. Mà cũng rất tiếc thay cho người biết dùng nơi miệng lại chẳng biết dùng nơi lòng.

Người đời ví như cây gấm bích, còn sự học tức là nét vẽ vời thêu kết trên mặt gấm mà làm cho cây gấm trở nên xinh, nên tốt, có giá trị, có tinh-thần; để trông vào cho đẹp.

Bây giờ ta đem một vọc gấm còn đang mới mẻ, mà giao cho một chị thợ thêu nghề vẫn tầm thường, thêu kiểu sơ sài thưa-thớt mạc lòng; nhưng mà trông vào thì cũng được thấy nét vẽ đường thêu có thể vừa lòng đẹp mắt. Chỉ như một cây gấm tuy còn nguyên vẹn mà đã nhàu nhua tèm-lem, đơ-điều dơ-dây, lại đem cho một chị thợ thêu biệt-nghệ, dầu có bao nhiêu công khổ thêu vẽ tuyệt vời, song le-trống vào thấy dơ-dơ cù mềm, thì có thể nào mà đem tinh ưa thích.

Hướng nào một người đã sẵn có thiên-tư thông-sáng, chất hạnh đoan nghiêm, trọn lấy đều lành việc phải; tuy vẫn tài hèn học kém, mà há chẳng đáng yêu dân; kính, lại nỗ đánh khinh-rẻ chớ-bại, thì mảnh lương-tâm đâu còn có vậy. Còn hạng người kia được cái hạnh-phước sanh vào nhà phú-bộ, có sẵn cơm tiền, học hành đơ-đề, trí-xảo phi-thường; mà than đĩ học thì học, còn hành chẳng biết hành, chung thân giữ thói bạo-tàn, mắng kiếp quen bề khinh-ngạo, lấy sự học mà xem người như rác, lấy thế sang mà thị chúng như bùn hiệu-hiệu tự-đắc, cứ lo lợi riêng cho mình, trời kệ đầu ai chớ trách; chỉ biết tiền-tài là hơn nhơn-nghĩa, dầu cho người ấy có cực-diêm học-thức, mà đã làm cho lem-luộc hết thanh-danh, vì chẳng khác như vọc gấm kia đã những xuống bùn, dầu thêu khéo cũng là không quí. Cái tài-cai học-rộng kia cũng chẳng ích cho đời, chẳng lợi gì cho xã-hội; thì ai dám để lòng khen cho hạng người như vậy được!

Hướng chỉ đem cái địa-vị sang mà khinh-rẻ cái địa-vị hèn; hỏi ời! có biết đầu là nghèo mà cho sạch, rách mà cho thơm, ấy còn quí hơn giàu sang mà như nhuộm thì lại làm gì??? Và lại cái địa-vị sang hèn là phần xất, thất rồi đã mất; còn cao-danh, quí-tiết là phần hồn lưu lại nơi thanh-sử, muốn đời này còn nhắc nhở. Đây cũng là nói về người có học mà thôi.

Ồi nhưng mà! ít ai đau-tiếc cho vọc gấm đã hôi công-tià-về, thêu-thùa nét hoa tốt-tề,

VĂN UYÊN

BÀI TẶNG NGỌC-ĐỀ
(Thất-Thương Lảo Quán)

Vĩ Thiên-Đỗ Thái-Cục Hoàng,
Định-nam nhơn vật khắp ngàn cơ
cây. (1)

Cửa Huỳnh-Kim vì diệu thay,
Cũng là Bạch-Ngọc kinh này nguy nga.
Dầu cho hư thiệt cũng là,
Chẳng cần đợi nói Tiên gia phép màu.
Vô-Vi lĩnh nghiệm rất sâu,
Chữ không, chữ sắc, nói nhau đánh
rành.

Nhơn khi giá ngọc rừng xanh,
Khắp nơi đơm ngoại mây lành tiếp đơm.
Rộng truyền pháp tắc chẳng tìm,
Kính phân từ tượng nhất thừa có ngàn.
Cao minh chiếu diệu lẽ bằng,
Muôn loài lành dữ từ tầng rõ phân.
Tàng trời ba sáu chẳng gần,
Ba ngàn thế giới một lần quán cái.
Đĩa sát tinh lại bày hai,
Bộ châu chĩa bốn gồm rày coi luôn.
Tiền hậu nhĩ thiên tiếp thượng,
Từ bi tịnh diệu là khuôn răn minh.
Xưa nay chiêm ngưỡng đạo linh,
Là trong Nhứt, Ngũ, Thập, Tam, Tinh,
ngôi đầu.

Kính truyền dạy việc cao sâu,
Oai linh khó lường phép màu tế sanh.
Đại-bí được cái tốt lành,
Trời cao soi ánh trăng thanh diệu cho.
Từ điều lành dữ đáng do,
Muôn vàn phân đoán chấp-so khôn
lầm.
Lương-Trần như sẵn căn càm,
Dữ-răn lành thường diệu thâm cơ
Trời.
Chỉ hơn nhơn-mạng thuật thôi,
Vàng trắng cây đức là đời vậy vầy.

(1) Đọc tới mấy hàng chữ tiếng phải cái đầu.

Tự do diễn đàn

Mạnh đánh hiệp yếu

Đã mấy phen muốn xuống bút bàn lý vấn đề này để hiến cho hai ông hữu-thân nơi quận T. N. của bi-nhân ngụ đây, nhưng lại sợ hai ông có quyền để rồi vấp-dạp mình chẳng? Mạnh đương cầm bút ngẫm-ngủ nghĩ câu « Trùng-chợi với đá! » Dứt-mình uôm quàng cây bút thì thần-lương-tâm lại hết to lớn rằng: « Rồi chưa, những kẻ lộng-quyền như thế mà lại đánh nhảm mất dựa chớ! » Để cho kẻ quyền-mạnh làm chi tự-tiền, vậy há chẳng hổ với ta (1) sao? Và lại lúc trước hai ông mà bày giờ lộng-quyền đây, cũng như mi vậy, cũng là dân; nay may nhờ thế lực kim-tiền của ông cha đánh để nên ngày nay hai ông mới lên làm đến chức to trong phần tòng; mà chớ ầy lại là chức của mấy làng nội tòng lựa-chọn vậy? »

Lương-tâm vừa dứt lời, tôi liền nắm cứng cây bút lại ăn - năn tự - hỏi với lương-tâm; rồi nghĩ rằng: Hai ông này đây chỉ hơn mình là cái thế lực kim-tiền, cái quyền hiếp-dáp đây thôi, vậy mà mình nỡ vấp ầy??? Viết đến đây chớ chưa nghĩ đến quan-công đời rằng: hai ông này chính là ai? mà bi-nhân sao làm vậy, có phải là Đảng-Hàng, Tôn-Tử đây chăng? Thưa không phải tên đó, song vị trong một Quận thì ngày nay chớ tước-quyền-thế hai ông cũng chẳng thua gì, lại chẳng phải là con như họ Bàng mà chỉ là tinh anh em bà con vậy! Một điều khác hẳn là ông lớn lại từng ông-nhỏ (vì chẳng khác con trâu tuy lớn hung, hăng mào đầu, nhưng bị thàng chèn xô mới dể đường đi vậy) một ông quyền to một ông chức trọng « mạnh vì gạo bạo vì tiền » hung - hăng hiếp kẻ yếu, ít bừa kiêu ông-nhỏ, vài hôm rầy ông-nhỏ, thật là quá đời lộng-quyền! Cũng làm ông bị hiếp-muốn ra đương-cơ cùng hai ông nhưng nhớ

lại câu: « Em ơi anh bảo đây này, trùng-chợi với đá có ngày vỡ tan » nên đành cho hai ông hữu-quyền buồng lung mào đầu ầy-thế??? Hai ông ời! Hai ông là đứng râu mây lại thêm có quyền cao chức trọng đáng làm việc công-ích cho đời mới phải, lý nào lại kiêu-chuyên kiêu-thua soi bởi phá khuấy trong tòng trong làng; mong cho ai có chút chuyện chỉ thì lại soi bởi thưa kiện, quên rằng mình còn làm đũa như nhuộm bằng hai, xấu hổ bằng bốn, thật cái hạng người như thế rất đáng công-Tạo-vật sanh trên cõi hoàn vũ này, đã chẳng chỉ cho xã-hội, lại còn khuấy rối cho xã-hội. Vì vậy nên lời tọc Lạng-sa có nói rằng: « On voit la pousière dans l'œil des autres, mais on ne voit pas la paille dans le sien » nghĩa là: mình thấy bụi trong con mắt người khác, mà mình không thấy cọng rơm trong con mắt của mình. Hướng hồ hai ông đã có quyền thế mà sao chẳng giữ câu « ông cao ngời trên sập vàng, cái ăn cái mặc lại càng cao lo » vậy mới đáng làm phụ-mẫu chỉ dân cho chớ? Lý đầu chẳng lo đều công-ích thì thôi lại còn lo thưa kiện làng xóm liên miên, thì quyền cao chức trọng mà chi?

Ước ao khi hai ông ý thế xem bài này rồi ăn chớ bỏ thói kiêu-thua bá-láp đi, cho khỏi tiếng người bốn quận kêu rên và để chút dư dư về sau cho con cháu!

Hai ông đã chẳng sợ miệng thế nên bi-nhân phải viết câu này xin hai ông ráng nhớ « trăm năm bia đá thì mòn, ngàn năm bia miệng thì còn tro-tơ » nước chảy đá mòn ngày càng hết, bia miệng thì hết đời này sang đời khác, tiếng tăm đồn xa, bởi vậy nên những người ý quyền không phải sợ ai; nhưng văn « o bia miệng? » Lại có câu « roi song đánh đoạn thì thôi, một lời siết cạnh muốn đời chẳng quên » đó hai ông! Lời nói đầu hơn lời viết, khéo cho thiên hạ cũng đọc mồm, như g mà đau với người biết đau, chớ những kẻ mặt dày mặt dạn, ý thế lực kim-tiền, ý quyền to tài, bầm chưởng lỗ, bẻ chẳng vào, đầu nói nhiều thế nào cũng chẳng thấm!

NGUYỄN-HỒNG
Thước

Đáp từ bài
Dạn đánh nhất dù'ng
của ông T. B. (Đakao)

Thị phách thì đã khai khẩu,
Phiền nảo giải nhân cương xuất
đầu.

Bây lâu nay tôi hằng ngẫm câu: « Ráp toan ngẫm miệng thay phường dốt, không muốn hó mới hóa lờ ngoàng. » Song nay vì được báo « Trung-Lập » thấy bài luận của ông T. B. mụo-đề là « Dạn đánh nhất dù'ng » thiệt rất nên dích-dáng, nhưng chưa đặng căn-lời, nên chỉ v. tith tời - ký, vì nghĩ tri-âm, trước nữa là tôi muốn giao-tình cùng ông T. B., sau nữa là muốn thấp-hỏi cùng ông đặng luận cho tường-tất cái vấn-đề kẻ tiểu-nhơn người quân-tử.

Ông T. B. ời! Trong bài luận của ông thấy nhiều câu nói có ý phê-lan-trách bọn tiểu-nhơn, quân kiêu-nhược, vậy nay tôi xin biện-bạch ít điều, và xin ông cũng chớ nên trách làm chi những hàng người như thế. / Và lại những trang quân-tử, những kẻ thế-thời thì hay lo công-ích cho quốc-hương, cho xã-hội, nên chỉ bẻ gậy-việc gì đáng làm thì làm, đáng nói thì nói, cứ giữ một lòng chánh-trạo, không vì lợi riêng, chẳng bẻ-đỡ ai, chẳng trụy-ai, nên chỉ bẻ thẳng mự-Tào thì đầu lòng gõ, câu trung ngôn nghich nhĩ ầy là lẽ thường. Người quân-tử bẻ thảy ai có lỗi thì lay lay ý-tư kín đáo mà dạy, chớ không muốn làm nhạo người, ầy là lòng quân-đại của người quân-tử đó! Còn những đứa tiểu-nhơn thì lại hay kiêu-minh hay vì tư-lợi, nên bẻ thảy ai có chút ý kiến-chi hơn mìn

được người hoan-nghinh hơn mình thì lại đem lòng tật đố, kiêu-chuyên bạo-biếm, nói xấu người, hoặc là mượn tay kẻ khác làm nhục người, hễ giá hồ oai, tá-tha-nhơn chi thì là vậy đó.

Ấy là người quân-tử, kẻ tiểu-nhơn trong xã-hội đại! Đây tôi xin nói qua làng báo. Từ báo văn là chơn diên-dán của quốc-dân, con-quan của xã-hội, đây thông-hệ của non-sông, tinh-thần của nước nhà mà còn bởi đó, vận-mạng thanh suy bởi đó, nên chỉ những người chấp bút phải toàn là kẻ trư-thời mãn-thế, có dạ nhiệt-thành, đặng hầu lo cho nước nhà bền vững, điều-đạo dân-tộc ta vào nề văn-minh, vào đường tân-bộ; song lo đầu có lựa-lọc kiểm-soát thế nào đi nữa, thì cũng có bọn tiểu-nhơn lẫn lộn theo trong ầy.

Từ nhữ: có kẻ vì thấy người có tên tuổi với đời, thì mình cũng xuất-liên mua danh, đặng có khoe rằng mình cũng biết viết báo vậy (mà khoe với ai? - với đờn-bà thì phải!)

Song hạng người như thế cũng chẳng chớ chút ít đặng. Đây có hạng người này đây không biết phải cho là hạng người nào mới đặng?

Từ nhữ: Q. với T. ở gần nhau - Q. thì là công-tử bột (bạch lỵ), văn-chương chưa đầy, là mặt ốc thối so-sổ song, phở của cha mẹ, hoặc là của bên vợ chi đó nên cũng là dư-an dư-đề. Còn T. thì chữ nghĩa khá, tư-tưởng hơn người, song vì tài mạng tương đơ, nên phải mang lấy hai chữ thanh-bần. - T. buồn-tính nên một hai khi rãnh chẳng mới luận một vài vấn-đề rồi đặng vớ báo, chẳng qua là thanh-trách nhơn-tính vậy thôi! Nào đề-đán Q. có tịch, khi thấy bài luận của T. nói trướng-cương-trường, nên nghĩ-rằng T. ở gần mình mà nói như một người như vậy viết báo để lợi công-ích T., quả-rằng nói người mà mình lại thanh-tiểu-nhơn lại còn thêm kiêu-nhược, chẳng đặng chương-tên họ ra, đánh núp bóng phụ-nhân, để một cái danh-tự bá-vô không nghĩ-ai hết. Cũng tưởng đầu vậy là gờ-nhục ai dể nhục thêm. Ấy là tại nơi mình căm-sự-đây vẫn mà không trách lại trách người đảogiếng sâu, ở cửa sổ dờm trời, lại còn muốn thổi lòng tim vít.

Đó, thấy không? T. B. lên-sanh? Những hạng người như thế, dầu mà ông có thanh phiến cho mấy đi nữa cũng chẳng ích chi. Bọn họ là thanh-nhược thời thời. Ưng thay năm đây đờn khảy....!

Vậy khuyên ai có tánh kiêu-nhược đó tuá khá bỏ đi.

Thanh Văn: PHẠM-ĐẠI-TÂM
73 Boulevard Albert 1er 78
ĐAKAO

Thầy ảnh mà đau lòng

Xem Công-luận-Báo thấy có đăng một cái ảnh ngộ thiệt! Tôi lại tưởng rằng ảnh ấy dể dặt sắc đẹp » rồi chớng xem kỹ lại thì là cái « Nhàn-nhàn » thuộc Bastos của hãng nhiếp-danh Polnecard et Veyrol để làm giới-thiệu thuộc tốt! Thật ngộ! Rõ chẳng không làm là một dân-dân toàn người nước Vam-việt! Trong đám đó thì có mười người quân-cựt (culotte) mảnh-trần, đầu thì đội nón lá làm gì mà khiến một điều thuộc bộ hàng hai mà đi! Còn hai bên thì có hai hàng giăng hầu rất nghiêm-trang lại nón áo chỉnh là mà « ầy » một cách thắm-thơ mà chẳng hề gì « Thế diện » của dân-tộc An-nam ta, cho nên danh « nhữ-thông » như thế! Ồi! Thương hại cho mấy người đó, buồn-chung cho giống Lạc-Long-lâm.

Thơ tín

Càng M. Trịnh-hi-Nhơn, Thước-nội
Bốn báo có tiếp đặng hai câu đối của ông tôi tôi đặng báo, xin cảm ơn ông và tôi đặng biết rằng: chữ « ắc » ở trong câu đối đó, không phải « ắc » mà là « ất », nên là « ất » thì không đáng với chữ « ất » vậy xin miễn đặng.

Càng M. Tiên-Trần Công-luận-báo
Tôi chẳng biết ông là hạng người nào, song đọc bức thư ngỏ của ông đặng trong « Công-luận-báo » văn-rồi tôi đặng biết cái phẩm-cách của ông rồi. Bức thư ầy ông đả-ngiêng đả-báo « Công-luận-báo » trong đó có nói đến tôi, tôi « ắc » không muốn trả lời cùng ông làm gì, chỉ xin nhào lại ông ráng đọc lại bài « ắc » ầy một lần nữa, rồi ông sẽ tỉnh-ngủ về những sự ông đã hiểu lầm, lỗi-vui lòng làm.

Càng M. Nguyễn-v. Nhữ, Hạc-giã
Tiếp được bài ông gửi lại văn nạm một tay thế-thảo kia, lời hỏi rất có lý, song không thể đặng được vì là việc riêng của một người, Bọn-báo chẳng muốn can-gự tới.

Càng M. Trần-bát-Bình, Saigon
Tiếp được bài ông gửi lại văn nạm một tay thế-thảo kia, lời hỏi rất có lý, song không thể đặng được vì là việc riêng của một người, Bọn-báo chẳng muốn can-gự tới.

Công-văn lược lược

Cấp bằng
M. M. Nguyễn phát Quát và LA Văn Tào, có bằng tốt-nghiệp được cấp bằng, chớu Công-tập hạn bộ và dể: lnh đđay tại tỉnh Vinhlong thổ cho M. M. Lâm là Trĩ và Trĩ và Trĩ và Trĩ được dể tại ngoại.
Vinh-thương
M. LA Văn Philippe, Giáo-tập hạn bộ đay tại tỉnh Gò-cong, được thăng chức Giáo-tập hạng tam.
Trở về ngạch cũ
M. Huỳnh ngọc Du, Giáo-tập hạng 3 trước được dể tại ngoại, nay trở về ngạch cũ, và dể lnh đi tòng-quyển-quan Chả tỉnh Rợ-giã.
Đề tại ngoại
M. M. Lâm là Trĩ và Trĩ và Trĩ, Giáo-tập hạng 3, đay tại tỉnh Vinhlong, vì có vợ xin nên được dể tại ngoại một năm không lãnh lương kể từ ngày 21 September 1925.
Thiến bđ
M. Bui văn Lợi, có bằng tốt-nghiệp Pháp-Việt, được cấp bằng chớu Giáo-tập hạn bộ và giao tòng-quyển-quan Chả tỉnh Sa-deci.
M. Phan văn Thà, có bằng tốt-nghiệp được cấp bằng chớu Giáo-tập hạn bộ và dể lnh đi đay tại tỉnh Sa-deci để cho thầy Trĩ và Trĩ và Trĩ được dể tại ngoại.
M. LA Văn Vinh, có bằng tốt-nghiệp, được cấp bằng chớu Giáo-tập hạn bộ và giao tòng-quyển-quan Đắc học trường Sa-deci.
Thiến tường đầu cho dân nước nào cũng vậy, ầy « quốc-thế » làm trọng, cho nên tôi là dân-tộc Việt-Nam, vì « Thế diện » của nước, khiến cho tôi thấy đó là sanh-dân lòng! Tường tôi không nói ra thì công-chúng cũng có mắt-tinh-dõi mà ngó thấy cái cớ ầy.
Tóm lại, vì nỗi đau lòng nên thành-thiết mấy câu xin Societé Polnecard et Veyrol tường-tình nhữ « Annamite » mà thay-giùm « ắc » nhân thuộc ầy lại, cho đm con cháu « Lạc-Hàng » này khỏi bị-tiếng-dĩ-nghị, mong thay!

TRẦN-GIÂN

Các dưng hảo tâm

Quần tiền giúp dân Biền-hòa bị lụt

MM. La thành Cơ, Huyện hãm Cánh-thơ	1000\$
Ng. văn Vĩnh, Đốc phủ sứ hưu-trí Mytho	100
Lô bá Cang, cựu Hội-đồng quãn hạt Cánh-thơ	100
Ng. văn Quyền, cựu Hội-đồng địa hạt Gò-cong	200
Bà De la Souche Long thành	100
Lô văn Thơm, Hội-trưởng Thổ-thảo tòng bộ Annam, 48 rue Garçerie Saigon	150
Trần kim Kỳ dít A. H. Ky, Entrepreneur et fournissour à Saigon	10.000 viên quiniño
Bà Lê thị Dục Chợ-lúa ville	50
M. Huỳnh cao Kế Chợ-lớn	20
M. Nhan Lương	50
Liá Đổ phụng Hiệp	50
Phó Thám Đệ-luá Gladph	10
Huyện Vĩ à Gladph	10

